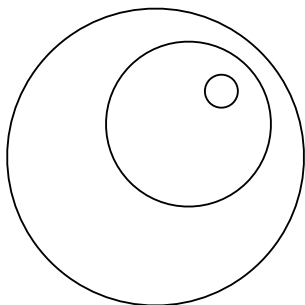

Plž 11

Plzeňský literární život

Pro libris / Ason-klub / Středisko západočeských spisovatelů
Knihovna města Plzně / Kruh přátel knižní kultury
Ročník VII / 2008 / Číslo 11

1 *Editorial*

Poezie

- 2 Václav Toucha: Z cyklu Okřídlí
4 Jan Myslík: Z Červené knihovny

Próza

- 5 Miroslav Sulan: Čirůvka májovka
8 Luboš Vinš: Houpací kůň

Aforismy

- 11 Karel Trinkewitz: Třesky blesky

Cityř

- 13 Jaromír Komorous: Cityř 08

Listy Ason-klubu

Kapky deště

- 15 Luboš Kolafa: Miniatury

Stopy

- 16 Vlastislav Toman: Plzeňská ohlížení

Mladý Západ

- 19 Lucie Altmanová: V převlečení za rybářku
21 Lucie Podlipská: Já husa

Z českých rovů a hájů

- 21 Viktor Viktora: Pax iiscum
- Klenčí pod Čerchovem III.

(Ne)kriticky

- 22 Ivo Harák: Kritika literární je i duše, i dílo
23 Dagmar Kuncová: Fenclova nekonečná
psychoterapie

Zpětné zrcátko

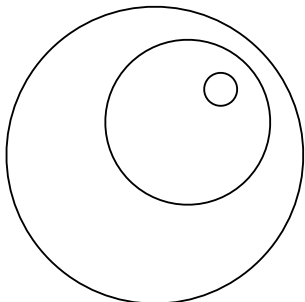
- 25 Pavel Řezníček: Úzkost je rozkoš

S kopce pod Antidivadlem

- 26 David Charvát: Moji ptáci

Kom(i)x

- 27 Vhrsti: Fotbalista
28 KPKK zve do Polanovy síně

Část listopadu jsme přecenili.

Jan Myslík

Listopadový Plž by měl být listopadově rozjímavý, podzimní, dušičkový, to bychom si však museli nasazovat v redakci šedošedé brýle mámení a uveřejňovat jen ty nejtruchlivější a nejmutnější příspěvky – a těch máme naštěstí pomálu. Stačí, že život bývá i tak truchlivý a smutný – a próza i poezie mu mohou být aspoň občasnou a aspoň částečnou oporou. A nejen poezie a próza, ale i dramatický text: proto také přetiskuje komorní dramatickou suitu Luboše Vinše, započatou už před drahým časem. Zdárně i zdařile ji sekundují jak básně Václava Touchy (přiznáváme, že to jsou ty, co se nevešly do jeho sbírky, nikoli však kvůli kvalitě, nýbrž kvůli rozsahu publikace) a zejména Jana Myslíka, dalšího autora hlásícího se ke svým plzeňským kořenům. Povídka Miroslava Sulana jistě není nejveselejší, ale i takhle si někdy počíná naše reklamně infantilní mláď... Co s tím? Inu, seslat na ně třesky blesky, a to i prostřednictvím duchaplných aforismů Karla Trinkewitze, žijícího v Rabí, které jsou pokaždé ozdobou Plže. O to vlídněji a o to poutavěji se ohlíží za

plzeňskou minulostí tvůrce známý a uznávaný, leč v Plži debutující: Vlastislav Toman.

A co ještě v listopadovém čísle našeho měsíčníku najdete? Malé satirické sentence Luboše Kolaфы nebo další nenapodobitelné (byť už předposlední) citýřování z pera Jaromíra Komorouse. V rubrice Mladý Západ jsou zastoupeny mladé básnířky; Lucie Podlipská publikuje v našem časopise poprvé. V antidevadelnické rubrice S kopce pod Antidivadlem se pozastavuje antidevadelník David Charvát nad tím, proč ti antidevadelníci jsou skoro samí ptáci (a to neřekl, že již vbrzku si obstarají pro představení i mušku zlatou) – a někdejší plzeňský vojcl, surrealista Pavel Řezníček nám ve stopách Šebkových zvěstuje, že úzkost je rozkoš. Ba, je. Zvláště když na nás (jako zrovna v tomto čísle) obojí tuze dolehá namátkou při četbě (ne)laskavých recenzí!

Vl. Novotný
Vladimír Novotný

Václav Toucha

Z cyklu Okřídlí

*...a báseň nejspíše je vždycky nějak ukřižována
Oldřich Mikulášek: Čejčí pláč*

Nebudu

už spílat pramenům
že z hlíny vyvěrají
a sněžnou zimu
nechám roztát v duši
Chléb uhnětený ohněm
jako v jinotaji
schovám pod loktuši

V mé vichřičné mysli

usiná krajina tvého těla
a nenadállost
hozená větrem proti zdi
vzdorovitě tiskne čelo
do pěti prstů rozumu
když v každé básni
bázeň číhá
v paběrcích citu
náruč všednosti

Modlivina kůry

obrana slova
proti drolivosti básně
zjevení
že Pilátova
předvražedná pravda
nosí v sobě
cosi
ze dna úsudku

Báseň nedopíšu

kámen nezahřeju
Nespolehlivý svědek času
věčně ustupující vůli srdce

Když

pokoušíš se spánkem
touhu unavit
pak blízko bývá k rozednění slov
Daleko zas tmění krve
rozdírá si oči poznáním:
Nadechnout se můžeš
jen ve skutečné básni

Obrys tmy

Bůh spatřený
skrze člověka
Malátný kyv zvonu
v čase křehkosti

a slitovný kámen
zarostlý do zdi srdce

Cesta ve mně

i cesta lesem ve mně
poztrácená naděje
víček prohořelých
pohledem noci
balzám ran
a přesto kámen úsvitu
na zimovišti snů

kde mě vyhledává
radost spatřená

(Haiku)

Viklan víry
starosti cestou vyšlapané
k Boží chvíli

Důvěrný špot deště

máčená čela
kamenných kašen snění
Lámané ticho pádu řeči
v zaručeném podobenství krutosti
kdy sediment sentimentu
rozváznou hrůzou světa podplácí
plamennost kříže v nás

Stále jsi se mnou

krajino dětství
úlisná silo z daru času
heřmánku umanutý
v chlebové vůni žita
nevěrná víro
v překotnost touhy skrytá

Hromadný svoz popela

něžných odpustků
narozeninových oslav
Vstávání a oblékání
každodenních pocitů
že jedno je tak akorát
a mnoho je zas málo
v křečovitém lpění
ustavičných obličejů
v tratolišti
stejnostejných dnů

Jsou krajiny

v nichž tělesnost mlhy
omilostňována bývá
rozrynou vůlí srdce
Předpokládání se mjííme
nemilovaní se družíme

Němá studna

mířící k žízni
Schodiště lesa v tvém dechu
Žebřík básně
Jakubův žebřík

Samotný strom

nemůže být stínem lesa
usedá-li na něm
jediný pták
odlétávaného poznání

V bezuzdné krvi slov
opakem srdce
tolikrát se stává
pravzor skutečna

Konečky prstů

dotýkám se věže básně
závrativé vůně
schoďů kostelních
kdy pád i výkřik
ozvěnami lásky svíraný
v ptačím hrdle vzletu
náhle usedá

Je pondělní pátek

včerejším šeptem horkých rtů
se modlíme k prašné cestě:
Zkoušení pokušením
Pokoušením zkušeni

Bezvěrec

je jako žádný strom
Mlha plozená
do kolébky jsoucna
v bezdětném manželství
ticha
a zásloví

Slovo úzké

jak naléhavý vodopád duše
a zkusmo jen tak
v podruží dechu
trojrozměrná touha žít

krása jakoby stále
smrt jakoby ani

Jan Myslík

Z Červené knihovny

Nesmělost

Dnes v půlnoci
byla tak blízko
téměř jsem se jí dotknul

Dnes v půlnoci
spala v kolébce ticha
u jezera

Nevidím blízkost vody
nevidím průzračnou noc

Čekám jen na pokynutí ruky

Škola

Mraky čmárají po obloze
obrazy které nikdo nepřečte
Dny a týdny se zrudně
motají po ciferníku
Chodím po chodbě
a myslím na Zuzanku z 3. B
Pošlu jí psaní
Takové krátké psaní
na čtverečkovaném papírku

Podzim

Privoň si k zemi
Část listopadu jsme přecenili
Kdo zamete listí na správných místech?
Sedím na lavičce
a neustále piší dopisy paní Janouškové
Vypadá jak zlaté ornamenty
Podzimní den zhasíná
k mé slávě rozžaté svíčky
V krupějích tmy
hle
lod' Chárona

Vzpomínka na Čížice

Přivezli na trakaři
kousek pole z mého dětství
Seděla na něm selka
jak tlustý barevný podzim
jak dožínková slavnost
Když se konečně zvedla
nastalo bezvětrí
a dechovka ze vsi
praskala strništěm

Nokturno

Nic z toho nezbylo
Podané ruce odešly
Celé hodiny byly ochromeny
a oblaka usinala
na křídlech němých ptáků
V dešti
stál jsem tam sám
senilní aktivista
agresivní větroplach...

Na klikaté cestě v Riegrových sadech

Smůla

Získat v tombole mou duši
je hazardní hrou
Prohrálo jich spousta
jen několik uspělo
V mé paměti skomírá
bezzubé slosování
Andělé vždy předkládají
liché kupony
S důslednou pravidelností
vyhrává zlomyslný skřítek

Miroslav Sulan

Čirůvka májovka

(Pocta Klostermannově povídce To byl špás!)

Naši chalupu byste našli mezi dvěma dominantami. Na severní straně leží vrch Spravedlnost, zvaný Šibeňák, kde se prý ve středověku skutečně popravovalo. Městečko mělo hrdelní právo. Straně jižní dominuje zřícenina starého gotického hradu, jenž „...jako říční orel rozpjal svá křídla nad údolím.“ (Vladimír Stuchl) A tím údolím protéká zlatonosná a za mého mládí ještě perlorodá řeka Otava. Já jsem šťastným spolujeditelem té skromné nemovitosti s jedinou světnicí. Bývala to chaloupka židovská, vedle ní snad stávala židovská škola se synagogou. Stavění v 19. století patřilo jakémusi klostermannovskému povozníčkovi s jedinou kobylkou. Stáj však byla už dávno zbourána a v století následujícím, pár let před námi ji koupila nějaká Pražanda, která zde – chudák ubohá – poté, co ji nechala poopravit a přistavět koupelnu, po roce zemřela na rakovinu.

Myslím, že všechna smůla, která mě zde už pětadvacet let provází, pramení z tohoto faktu. Přesto se mi ji nechce opustit. Fatalisticky se domnívám, že by mohlo být ještě hůř.

V tomhle kraji nejvíc miluju jaro.

Rozkvetou trnky, plané hrušky, jabloně a višně, Šibeňák je jako nevěsta celý vystrojený v bílém – a zadíváte-li se z jeho střední části nad zahrádkami na opačnou stranu, máte hrad v celé kráse a mohutnosti jako na dlaní. Možná, že je to právě tenhle pohled, majestátnost sama, proč se mi ze stárnoucí a vylidňující se obce nechce odejít. Měli jsme tady kdysi třípokojevý byt, z jehož obývacího poko-

je byl pohled na hrad zarámovaný jako na krásné barevné fotografii. Starší bratr mi před stěhováním do okresního města „za lepším“ řekl: „Ty vole, takový byt už v životě nebudeš mít...“ Měl pravdu.

Musím být ale upřímnější.

To jaro tady miluju i z jiného důvodu. Jmenuje se jednoduše: čirůvka májovka. *Calocybe gambosa*, výtečná jedlá jarní houba se smetanovou dužinou, vonící po čerstvé mouce a chutnající moc příjemně. V polévce, v těstovinách, k masu. Roste v křovinách na okrajích listnatých lesů, na keřnatých stráních, na teplých vlhkých místech. Nedá se zaměnit se závojenkou olovovou, která je houbou letní až podzimní, zatímco májovka začíná růst v půlce dubna až do poloviny května.

Tenkrát jsem se spokojeně vracel z Vápeniček, kde se vyskytuje nejdřív a kdo je na místě první, čeká ho obvykle slušný úlovek. Sytě zelené travnaté kruhy na vápenném podloží znalého houbaře přesně nasměrují.

Taky tentokrát jsem měl kilový sáček od mouky plný májovek, vůně byla dvojnásobná. Bílé čistounké houbičky mi dávaly pocit štěstí. Z obou stran luční cesty rozkvetlé závoje trnek, po deštích už sytá zeleň nezničitelné trávy, nad hlavou příjemné jarní sluníčko – a v duši klid a pozapomnění na problémy. S manželkou, s penězi, s oprejskanou chalupou a s nakloněným kominem, který varoval a hrozil. S chalupou je to vždycky po dlouhé zimě opačně než s přírodou. První chát-
rá, druhá kvete.

Ale teď jsem tady a ještě půl hodiny půjdu tím chrámem jarní přírody

Vlevo pod Šibeňákem, v nejnižší pasece, o níž jsme kdysi říkali, že je to naše plantáž a rezervace v jednom, a odkud jsme každý srpen nosili košíky ryzců na naložení do octové zálivky, se zase ozvala tupá střelba jako už při cestě tam. Určitě to nejsou myslivci, nemohou to být ani normální střelné zbraně. Dávky výstřelů praskaly hluše jako z poplašňáků. To byly startovací pistole, které jsme jako kluci šťastně vlastnili.

Obešel jsem kopec a pak se úzkou pěšinou mezi křovinami vracel k místu, odkud jsem slyšel střelbu a povyk. Znal jsem tady každou stezičku a trní mě bude dobře kryt. Pěšina vyšlapaná zvěří se však náhle ztratila, už jsem tady přece jen dlouho nebyl, a tak jsem musel na kolena. Chci přece zjistit, co se v téhle pošumavské velebnosti děje. A blízko ještě mám jedno májovkové místo... Pichláky rozkvetlé trnky se mi zachycovaly o rukávy a kšiltovku, ještěže mám tu starou bundu, pomyslil jsem si.

Pak už jsem jim byl na dosah. Vidět a být neviděn, to jsem si vždycky přál. Třeba na koleji v dívčích sprchách nebo na koupališti u Úhlavy. Stejně se mi to nikdy nesplnilo. To neznamená, že se o tom nemůže snít.

Na pasece přede mnou, mezi vzrostlými smrký a borovičkami, se odehrávala bitva. Spíš to byla absurdní hra na válku mezi dvěma skupinami bojovníků. V rukou měli jakési krátké opakovací pušky podobné těm, jakým jsme na vojně říkali sapky. Z těch po sobě rozjařeně pálili, salvy nebo jednotlivé rány, padali a zase oživali. Na černých kožených bundách se rozprskávaly barevné kuličky, hlavu i obličej jim chránila jakási motoristická přilba se spuštěným hledím. Určitě mají

ještě pod bundami ochranné vesty, vždyť po sobě práskají z několika metrů – a nic jim to nevadí!

Byly mezi nimi i holky, ty skoro neměřily a s pištěním a křikem se vrhaly proti nepřátelům, vůbec se nekryly za stromky. Byly zřejmě šetřeny. Byla to nesmyslná podivaná. Zlatá mládež se zbavuje nadbytečného adrenalinu.

U toho být nemusím.

Ale najednou jsem na ten ostrůvek májovkového štěstí narazil, bylo po opatrnosti, ztratil jsem pojem o čase. Prostíraly se přede mnou v jehličí v několika navzájem srostlých seskupeních, bílé i béžové, čarovné. Vkleče jsem k nim sklonil hlavu. Jejich vůně byla jemná, nevtíravá, nepopsatelná. Opatrně jsem je vydloubával, někdy jsem si musel pomoci nožem, skládám je na voňavou hromádku. Očistím je až pak, všechny najednou. Oříznutá podhoubí jako vždy zakryju listím a jehličím, zamaskuju.

Tvrde dloubnutí do zad, tichý, nepřátelský hlas.

„Co tady děláš, dědku?“

„Dobrý den. Sbirám májovky.“

„Tady už je to dávno soukromý pozemek! Taky bys tady moh přijít k úrazu, jasný?“

„Za prvé si netykáme a za druhé do tohoto lesa už chodím padesát let a nikdy mi nikdo tady nic nezakazoval. A lesní zákon jasně říká, že...“

„A za třetí seš pěkně drzej, chlape...“

Na nážej lesní zákon ti seru, tady platěj naše zákony... Jdeme!“

„Kam?“

Odpověď mi bylo další, tvrdší dloubnutí. To mě mělo nasměrovat. Pomalu a neohrabaně se zvedám, kolena ztuhla. Netuším, s kým mám tu čest a co mě ještě čeká, ale vím, že to bude asi pěkně blbá legrace. Tak jsem se ještě pokusil o odpor.

„Nechte mě laskavě být. Odejdu tedy z vašeho soukromého lesa a navíc ještě zapomenu na vaše hrubosti. Jsem nejmíň třikrát starší než vy...“

„Moc meleš, dědo...“

Prošli pasekou na mýtinku. Válka už skončila, bojovníci seděli družně v kruhu, popíjeli a kouřili. V lese. Trochu stranou tříčlenná skupina. To je štáb, pomyslíl jsem si ironicky. Zvědavě si mě prohlíželi. V těch očích nebylo nepřátelství, jen lhosejnost. Ten hlavní pronesl řeč. Taky lhosejně.

„Sme bojovníci za národ a svobodu, chlape... A tady se připravujem na boj, rozumíš, dědku?“

„Už rozumím.“

„Už rozumím, PANE...“

„Ano, chápu, pane.“

„Hovno chápeš... Lezeš nám do rajonu za posranejma májovkama, že jo?“

„Ano, pane, opravdu mi ty houby za tohle nestojí.“

„Tak se pochlub, co máš za úlovek. Vysyp je, ať se na ně mrknem.“

„To budou nejspíš lysohlávky,“ uchechtul se druhý. Váhal jsem.

„Tak bude to?!“

Poslechl jsem. Vysypal jsem mu k nohám ten kilový sáček májovek čirůvek. Byly krásné, očištěné, houbařské štěstí v jehličí. Věděl jsem, co se v příští chvíli stane.

„No jo, pěkný...“

Vysoké černé kanady metodicky šlapaly po mých čirůvkách. Nedávalo to všechno smysl. On se zájmem čekal, co udělám...

„Ten dědek vypadá na nákýho zasranýho intoše, co říkáte, holky?“

Žvejkaly a dívaly se na mě zcela bez zájmu. Byly dvě a obě hezky.

„Taky by je moh sežrat ze země?“

Mlčel jsem. Najednou mi bylo všechno

jedno. Z téhle šlamastyky se nedostanu se zdravou kůží.

„No tak starej, představ se, ať víme, s kým se tady serem...“

„Hovno intoš, to je nákej přiblíblej předposranej učitel, už podle ksichtu...“

„Tak povídej, sráči, co si zač...“

Mlčel jsem.

„Nebo ti máme pomoct?“

„Jsem učitel.“

Huronský smích. Cítil jsem, jak ve mně roste přetlak. Jak se ve mně rodí vztek, který bude sebezničující.

„Dyť sem to říkal, ty vole... Skvělá možnost spočítat mu to za všechny ty roky pruzení... Co tak uspořádat hon?“

Souhlasný smích tu absurditu potvrzoval. I obě holky se chechtaly jako pomínuté. Opravdu skvěle to vůdce vymyslíl!

„Tak si namasíruj svaly, posero...“

Rozhlédl jsem se po těch stupidních tvářích. Jsou zdrogovaní, pomyslíl jsem si.

„Tak, starej, dobře poslouchej. Až řeknu teď, vyraziš z lesa. Budu počítat do sedmi. To prej je šťastný číslo – pak zahájíme palbu ze všech zbraní...“

„To přece nemyslíte vážně?“

Vůdce lhosejně odpočítával: „...pět, šest, sedm.“

„TEĎ!“

Rozběhl jsem se. Kroky jsem nepočítal. Srdce kardiaka mi bušilo až v hrdle. Hluché výstřely a tupé dlobance na zádech a do nohou. Do toho jásavý pokřik těch mladých. Nepronásledovali mě. Jen si chtěli zastřílet do cizího živého terče. Většinou ale do vzduchu nebo mimo.

Pak jsem upadl. Zakopl jsem o suchou větev a zřítíl se tváří do jehličí a mechu. Cítil jsem jeho nahořklou vůni, ve spáncích mi bušilo. S mým srdcem duněl celý les, ale dechu se mi nedostávalo. Pak jsem těžce vstal a pomalu vykročil. Ani

jsem se neohlédl. Za mnou bylo náhle jen podivné ticho.

S barevnými cákanci na bundě jsem se přišoural domů. Žena mi šla v ústrety. Byla našťvaná, už dlouho čekala s obědem.

„Kde jsi byl tak dlouho a co jsi dělal s tou bundou? Ta se už nevypere. Můžeš ji rovnou vyhodit!“

Zase jsem mlčel. Škoda slov. Bundu

jsem pověsil přes křesílko na verandě.

V noci, když jsem si v koupelně svlékl košili i nátělník a natočil se k zrcadlu zády, viděl jsem svá doruda podřobaná záda a nohy. Výsledek žertovné hry bojovníků za svobodu. Nebyla to bolest ani sebelítost, co jsem cítil. Jen vztek, bezmocnost, ponížení – a nenávisť. K těm rozšlapaným májovkám to nebylo.

Luboš Vinš

Houpací kůň

Věc první:

dědeček: Houpacího koně? A proč zrovna houpacího koně? Stejně je všechno zbytečný.

vnučka: Víš, tam na konci, u lesa, je dům. A v tom domě houpací kůň. A já toho koně chci!

dědeček: A proč zrovna houpacího?

vnučka: Chci a chci a chci!

dědeček: No, dobrá, nekřič, uslyší nás sousedi.

vnučka: Ale my nemáme sousedi!

dědeček: Tak nemáme, no. A co má bejt. A co ti houpací koňové?

vnučka: Hmmmmmmm.

dědeček: Jenomže pochybuju, že houpací koňové mají uši. Hihihihihihihy.

vnučka: Nesměj se mi, já vím, že jsem bláznivá. Bláznivá, bláznivá, bláznivá. Prostě toho koně chci. Chci a chci a chci!

Sluníčko usedavě usedá a houpací koňové srkají polívku. Přitom se houpají, protože jsou houpací.

dědeček: Tak už nefňukej. Já ti teda jednoho přinesu, no.

vnučka: A já?

dědeček: Budeš se houpat nebo co.

vnučka: Houpat? Tak já se mám houpat?

dědeček: Jen klid. No, tak si to sakra tak neber!

Houpací koňové, houpací koňové, houpací koňové!

Dům, na konci, u lesa.

Neskutečné skutečno, skutečné neskutečno. Co vlastně?

Asi blbnu.

Dál!

dědeček: Tak kterýho mám popadnout?

vnučka: Áááááááááááá!

dědeček: Počkej přece. Chci se tě jenom zeptat, kterýho chceš!? No, tak počkej! ...a je fuč!

Zasranej dům. Zasraný houpací koňové. Samý houpací koňové a žádný já. Kdo se má na to koukat?

Jsem já? ...anebo nejsem já? A kam zmizela vnučka? Je vnučka? Je vůbec něco?

dědeček: Jak to mám, ksakru, vědět, když jsou tady jenom samý houpací koňové?

Věc druhá:

Hle, mraky na obloze sviští. Co za nimi sviští, neuhlídáme.

A jak je daleko do města?

Tou dobou se Cyprián houpe. O nic se nestará.

Na stolku ve váze květiny. Kdo by neměl rád květiny.

Vadnou.

Ale kdo by neměl rád květiny!?

Cyprián se zvedá. Uslyšel nějaké hlasy. Cyprián rád naslouchá hlasům.

Jde ke dveřím, ty dveře mu připomínají... jeho představa je poněkud nejistá.

Ale to už se zase houpá, v houpacím křesle. A netuší nic. Zhola nic!

V dálce řeka, spěchá.

Ne, nespěchá.

To k ní Marcel spěchá.

Řeka běží!

Ne, neběží.

Vhledem k Marcelově spěchu je její zrychlený pohyb jenom zdánlivý. Voda se nehýbá a přesto ubíhá.

Ale může se něco stát.

dědeček: Na konci, u lesa, je houpací dům. Vnučka a já. A taky koňové. Spousta koňov.

Anebo ještě lépe: Marcel blíží se k řece. Cyprián v houpacím křesle. Ani jeden z nich nemyslí na to, co se stane.

Ale co by se mělo stát.

Marcel je na cestě k řece. Marcel je již velice blízko řeky!

A řeka? Lině uždibuje břehů.

Marcel vůbec nepřemýšlí o tom, zdali je řeka stále řekou. Jestli se nestalo něco nepředvídaného.

Všechno je na svém místě. Realita!

dědeček: Žádné jinak. Nic není jinak. Tak to máme rádi. Vše je poznatelné. Řeka je řekou!

(šeptem): Jenom máme strach, aby se

z ní, náhodou, nestalo moře.

U řeky, která se doposud mořem nestala, sedí na lavičkách menší společnost. Také oni o ničem nepřemýšlejí. Je parno.

Sedí, kouří, popijejí pivo z lahví.

Proč se nic nestalo?

Marcel se k nim blíží, a blíží se zároveň i k řece, ač podle naší představy, by tam již dávno měl být. Ale, nechme toho.

Cyprián se houpe v křesle. Řeka vlivem sklonu povrchu Země, jejího pohybu a menšího tření uvnitř sebe samateče!

dědeček: Dá se dokonce ještě i dnes uvažovat o existenci něčeho neuchopitelného, neviditelného, prostě něčeho?

Marcel dorazil k řece. Řeka je řekou, nezklamala. Marcela však tohle nezajímá. Vklouzl do chladivého plynutí. Prská blahem.

Avšak nahodilým pohledem zavadil o opalující se opálené dívky.

Neklid roste.

No tohle, tohle mne zajímá!

Vylézá z vody, přistupuje k nim. Krčí nezávažně rameny.

Marcel: Vyšel jsem si k řece, říká nakonec omluvně.

Ale udička, jak už se jednou zahryzne, drží pevně.

Jaký by mělo smysl uvažovat nyní o existenci něčeho jiného, když jsou tady ty dívky, myslí si.

Dívčičky, mimoděk se uchichtne.

Dívčičky zvědavě krčí obočí.

No tohle, protestuje Cyprián v houpacím v křesle, který to všechno potajmu registruje. Žijeme vlastní život, anebo se jenom tak houpáme?

Marcel: Ale, ale! Takhle to dál nejde! Co když se něco stane? Co když to praskne?

dědeček: Ták, a máš to. Chtělaš hou-

pacího koně a teďka, kde teďka jsi? Hihihihihihy.

Zarputile vnučku všude hledá. Nenalézá. Snad zbloudila v světa troskách!?

dědeček: No, kde jsi? Ozvi se, sakra. Přece se nebudeš s těma blbečkama...

Haló! Je tu někdo?

Kdo je tu?

Nevím. Vůbec je neznám. Plnej dům houpacích koní. Na konci u lesa.

Já a vnučka. Ale je to vnučka? Je vůbec nějaká vnučka?

vnučka: Dědečku!

dědeček: Ha! Tak přece!

Pojď sem, ty moje malý kuřátko.

Ale vždyť ty vůbec nejsi kuřátko!

Kdo jsi? Měl jsem přece vnučku!

vnučka: Jé, dědečku, ty vypadáš jako houpací kuň!

dědeček: Ale kšáá!

vnučka: Vono taky není divu. V domě, kde sou samý houpací koňové.

Tak pa, dědečku! Srkáš polívku?

dědeček: Houpací koňové, houpací koňové, houpací koňové!

Tou dobou se Cyprián houpá.

A co takhle namísto křesla houpacího koně? napadá ho.

Nu, a jsme zase u toho. Představme si dům plný houpacích koňů.

Ale počkat, umravňuje Cyprián svoje nemravné myšlenky. Takový dům přece neexistuje! Ale že by přece... na konci, u lesa!

Už, už se dává do pohybu, ale včas zarazil. Tak, a nepudu nikam. Nebudu dělat nic. Nic z toho, co dělali moje: rodiče, prarodiče, příbuzný, známi, neznámi a vůbec všichni!

Ať si trhnou nohou! Ať si trhnou tou svojí houpací nohou!

A ať si trhnou třeba všema těma svejma houpacíma nohama!

Cyprián se jenom nerad zklidňuje.

Cyprián: Nic nepomůže, že tady sedím. Sedím a houpám se do vytracena.

Co bych měl probůh taky jinýho dělat? dědeček: Telefon, d'áblův vynález! No tak, vnučku, kde zase jsi? Ozvi se mi!

Proč nic nevím, proč zase vůbec nic nevím!?

Telefon, blbost. Trísknu s nim vo zem. Televize jakbysmet. Poletí voknem. A noviny poletí za ní. Všecko vyhodím, že pořád nic nevím. Jenom vejrám ...a stejně nic!

Zdá se, že se nezadržitelně blíží okamžik, kdy se něco stane. Pozóóór, už je to tady, teď!

Chvilka napětí... á, nestalo se nic.

Nebe pádí, my pádíme.

My padáme!

Nikam jsem se za svých dvacet dva let nedostal. A pochybuju, že se vůbec někde dostanu. Vono totiž schází, kam se dostat.

A co by se vlastně mělo stát?

Co se má s tímhle podělaným světem stát?

Co mám pochopit, když nechápu?

Je to něco ve mně, něco mimo mne? Anebo snad dokonce... velevýznamné... něco?

Jolano, pamatuješ? Jako v tom snu. Šel jsem, a když jsem tam došel, tak bylo nebylo.

Ne, asi nepamatuješ, co. Třeba se mi opravdu jenom zdál sen.

Pamatuješ, Jolano? Tvá ústa k zulibání, tvá řadra k polaskání.

Ale to ne. Zase jenom houpací koně. Samí houpací koňové.

Co vlastně člověk chce?

Cyprián se houpe v křesle. Jolana bronzuje tělo. Marcel. Co vlastně dělá Marcel?

A kde je vnučka?

dědeček: Samý houpací koňové.

vnučka: Aha.

Věc třetí:

Mýdlová bublina. Ohromná mýdlová bublina pasoucí se na našich úsměvech, pasoucí se na naší vysoce sterilní pokožce.

Pasoucí se na našem vymaštěném břichu, na našem rozumu, na naší... duši.

...Až po uši!

Kdy už konečně zjistíme, co se skrývá za tím. Všim!

Co nás drtí. Co nás svírá. Co cupuje naši fantazii, naši poezii, náš... neskutečně iracionální hlad.

Proč se tady plahočíme?

Proč ulevujeme si blbostí, zradou? vnučka: A proč zrovna houpacího koně?

dědeček: Podívej, vnučko, že se nám zdálo něco společného, ještě neznamená... nic to neznamená!

vnučka: Ale dědečku, to já bych si přece nikdy nedovolila!

dědeček: Ták, tak je to správné, milá vnučko. Nikdy nechtěj vědět moc.

Nikdy moc, milá vnučko. Kolem nás, kolem tohodle světa blyští si to noc. Temná, čarovná moc.

vnučka: Jé, dědečku, podívej, támhle zrovna letí anděl!

(1982-2001-2006)

Aforismy

Karel Trinkewitz

Třesky blesky

CO TA NICOTA	NETÝKAFKA BÍLÁ DÍRA	DIARIO GRANDE	OTAZNICOTA
KALYPSO APOKALYPSA	VYPSAT SE Z IPSACE	BŮH BYL PRVNÍ CHYBATEL	LŽIVOT ZALISTUJI ZALITUJI
OSA CHAOSU	TO BE PORNO TO BE	VÍRA SVÍRÁ	MÁCHA MÁ CHÁM
ŽITÍ TÍŽÍ	KREATI VITA NUOVA	HUMANITOU	OBNA ŽENA
BŮH VÍ VÝBUCH	STRM SMRT	NES SEN	EXIS TENGE
NAVIGACE VAGINACE	STOA S TAO	CARMINA UBRÁNA	UNIPERVERSUM
DUCHOVNO		NEKONEČNÍK	

DO PÍS MENE TEKEL	JINÉ ČASY ČINNÉ JASY	OVIDE! VIDEO	OMEN NEMO
OSLOV SLOVO	TIMOR MORTIS	KLÍNOVÉ PÍSMO	URAN URNA
MOŽNÝ VESMÍR	MINU LOST PARADISE	SMRD	SERE NADA
UTR PENÍ ZE	OLGARITMUS	OLÍZL VÁČEK POŠTĚ	ROMÁN MARNO
SLZA SALZ	BÝT BÁSNÍKEM BÁSNIT BÝKEM	SVOLENÍ VOLE SNI	MASA SAMA
ČEŘ ŘEČ	GLOBALIZACE ATAC DÁLE	A HIRŠAL HARAŠIL	ANI RÝMU K UMÍRÁNÍ
ČÍST MYŠLENKY MYSLET ČÍNSKY	MALDOLOR	MEMENTO MÉ TEMNO	JUBILEJNO
VEZ MÍR	STÁŘÍ ENTROPYJE	CHVÁLO: CHOVAL VALOCH	TŘESK KŘEST SKŘET
K! UHAJ HAIKU	MÚZOGRAM ORGAZMUS	L MALARMÉ ALARMEM	ÚTĚCHA A CHUTĚ
LES FLEURS DU MINI MAL	CUNI LINGUA BRÁNA JAZYKŮ OTEVŘENÁ	SPOJENÉ NÁDORY	SALON SLONA ALONS!
ŽIVOT JEPICE JE PÍCE ŽIVOT?	REDUN DANCE MACABRE	UŠANI PÁDÍ U PANÍ ŠÁDY	BRZY JAZYK VYZÝVATI
POESIE VYSOKÉ MUČENÍ	SLAV PRO PÁR SLOV	A BEAU VOIR SARTRE	SEŠEL S CESTY INCESTÁŘ
	ZBOŽÍ HOVADO	NUDA U DNA	COSA NOSTRA DAMUS
	SKY OF MAJA MAJAKOVSKY	FIN LAY OUT	

EINSTEIN
MALEVIČ
C na druhou

DIGITÁLIE

RAS
PUTIN

MÁ TO HÁČEK
PÍKA

ZÁ
PORNO

ACH SINGU,
SINGU
LARITO

ANDĚL
DĚLÁN
LADNĚ

Cityř

Jaromír Komorous

Cityř 08

Chodit ulicemi Plzně je vzrušující. Jen naprostý ignorant miji převlékající se fásady, jež zrovna oblékly veselou róbu. Pitomou normalizační šedí spláchly do kanálu i s uvažováním svých obyvatel. Alespoň těch, s nimiž náš chodec vstoupal do kontaktu.

A pak holomek nakoukl do ausláku v City, odkrytého nejspíš včera, a zaklel. Koukalo na něj zboží neurčitého původu a hlavně jiné sorty, než čekal. A uvědomil si, že věty z úvodu měl někam napasovat před osmnácti lety, v současnosti už město vzrušují jiné atributy dějin. Třeba třicet tisíc makáčů z východních destinací. Podivní domácí je sestěhovali do oblodných ubytoven a tamními ulicemi je hanba projít. Gastarbeitři ve smradlavých hadrech obléhají supermarkety a jejich večírky s lahví v ruce na chodníku jsou ostudou města piva. Maminkám se ztrácí vyprané prádlo jejich dětí i ze šňůr za domem. Ne zrovna levně vyprané kecky tam nevydrží ani hodinu. U baráků není jediný poklop kanálků. Včera šel ke kámošovi dělat muziku a tumáš, čerte, kropáč. V baráku kolem zdí chybí zábradlí. Našli je ve Sběrných surovinách. V ulicích centra se jezdí stovkou. Za to ti námezdní dělníci mohou jen sotva.

Divné rozjímání nad barevným časem.

Holomek nevědomky změnil ohnisko svého pohledu do výlohy a čučel takzvaně na sklo. Měl skelný pohled, se říká. A hele! Kde se vzal, tu se vzal, chlu-páč nějaký. A ruka na rameni.

Jen to blesklo. Potichu. Ale všechno. „A máme to, vid! Kašli na city. Láska vítězí,“ oprášil ten borec starý woodstockový leitmotiv a táhl našince do náruče jakéhosi hudebního sklepa.

„Pamatuj si, pro nás platí, že na domácí oltářík už jedině Džegrovo jazyk.“

„Jo, ale i tomu Džegrovi je pětasedesát.“

„No a co? Paletu můžeš mít zakydanou barvami i v osmdesáti. Jde o to je na tu paletu dostat! Ukaž, co tu máš,“ rval mu notes z ruky.

* * *

Vezmu sífku na motýly
Slov je plná louka
Možná vydám zbytek sily
Fofr! Fofr! Fouká!

„No vidíš, a to je pořád řečí...“

A pak si povídali, jak se barví noc. Jak se barvila včera, dnes a bude se barvit zítra a na ulici, viděli jim z toho sklepa na

nohy, tedy přímo před jejich zraky, se porvali na nože dva cizinci.

„A my si neuříznem ani ostudu, natož ucho,“ řekl Jarda Rajtmajer a našemu holomkovi bylo jasné, o čem mluví.

Hudba Jaroslav Rajtmajer, text já, hraje Extra band

Van Gogh

Byla půlnoc, možná víc
Kam jsme táhli, těžko říct
Nocí k ránu nahnutou
mysleli jsme na žlutou

S velkou žlutou paletou
každý z nás je poetou
který stáčí z duše med
jindy vrhá kolem led

Přišel k nám sám Vincent van Gogh
Divný brouk pan Vincent van Gogh
Mnich i král sám Vincent van Gogh
Přišel k nám...

Smutní byli zbyteční
v jeho lázni sluneční
V mnoha očích podivín
Viděl žlutou, kde byl stín...

Schopnost zahlédnout barvičky na noční ulici považuje každý holomek za jeden z největších nálezů v kolíbce. Našemu to zahrabaly sudičky pod plymo, či co to tenkrát bylo za parádu.

Říká k tomu: „Dřív, než jsem vypadl po hubě na zem, stačil jsem je najít. Neřikalo mi to nic. Až časem. Ani jsem nepoděkoval. Ty grácie už byly v čudu.“

S téměř nespoutaným a svým způsobem láskyplným holomkovým pohybem po rodném městě můžeme stěží otrást. Ale chladit jej považujeme za vhodné, není žádoucí. Když toho chlapíka potřebujeme udržet na židli, není snadnější řešení. Jen pořádný kopec oříškové. A je to.

Luboš Kolafa

MiniatURY

Pokrok

Jeden muž přestal být spokojený s dírou na fekálie v křoví za domem. Postavil dřevěnou budku. Časem byl znovu nespokojený. Vyzdil díru, dal na ní poklop a na ten poklop postavil budku. Časem neměl čas chodit přes dvůr. Na člověka se starosti jen valí. Postavil v domě splachovací záchodovou mísu. Ostatní závisivci jej hned napodobili. Jímky na dvořech začaly být malé. Přetékaly. Úřad zvolil ve stavební radě člověka, z daní placeného, a ten kontroloval jímky. Komu jímka přetéká, musí platit. Obyvatelé udělali větší jímky, aby nemuseli platit. Spotřebovali mnoho betonu a izolaci. Museli zaplatit stavební daň. Jímky za čas přetékaly. Starosta prohlásil: „Pryč s domácími, neefektivními jímkami. Postavíme z daní obecní jímku. Každé spláchnutí občané zaplatí.“ Mnul si ruce jen do té doby, nežli se řeka znečistila od fekálií. Stát vybíral peníze od starosty. Od státu vybíraly peníze jiné státy řeku spoluvlastníci. Musely se zvýšit daně. Každá vesnice musí mít čističku.

Muž zlepšovatel nadával: „Pro samou práci, abych vydělal na daně, nemám čas si dojít... Však víte kam.“

Kulečník

Kul Kulu koulel kulelem na Koulelu. Kulal nekoulel. Koukal na Kulu, jak koulí Kulu na Kulelu. Kulal neměl kulu ke koulení. Kulal, Kula i Kul byli kulatí. Kromě koulí žijí na Kulelu i nekoule. Nekoule ob-

čas koulou do koulí a ty se koulí tam, kam je nekoule dokoulí. Koulí přitom i do jiných koulí, aby se v tom nekouleli sami. Ani já už se v tom nevyznám, kdo je koule, kdo koulí či nekoulí. A jsem koule, ať koulím či nekoulím. Nekoule asi nejsem, protože jsem ještě nikoho nikam nedokoulel. Kam se kouknou, všude se koulí koule. Jak je to se mnou? Měl bych se také koulet? A vtom se to stalo. Šťouch! Ani nevím, jestli od koule či nekoule. Koulí se mnou parádně. Koulím se, ani nevím jak. Kam se dokoulim, nevím. O tom rozhodují nekoule. Jsem rád, že se koulím jako ostatní, ale už mě to nebaví, protože se koulím nedobrovolně. Zastavil jsem se. Kolem mne se všechno koulí a já nic. Začínám být nespokojený s kulecím klidem. Už aby přišel převrat. To bude koulí. Budeme se koulet. Kulel do kulela. Kula do kuleho, koule do koule. Ať žijí nekoule.

Psanci české země

Revoluce ustřelila zámek otroctví.

Mozek byl osvobozen verdiktem: Dělej si, co chceš. Je svoboda.

Otroci si mozek nevěřicně prohlíželi. Snažili se ho prodat. Nešlo to.

„Co s tím máme dělat?!“ ptali se.

Všichni krčili rameny: „Dělej si, co chceš.“

Ptal jsem se lidí: „Jak žijete po revoluci?“

A jeden mi povídá: „Dal jsem si ruce do kapes. To už se smí a koupil jsem si pár knížek, co dříve nebyly. O Masarykovi. Líbilo se mi, že byl pro lidi.“

Šel jsem za jiným a povídám mu: „Jak žiješ po revoluci?“

A on řekl: „Zakrnělou duši jsme oblékli do barevných sak.“

Ptám se dalšího: „Na co myslíte?“

Odpověděl: „Na to, kam tě mám napopnout! Dřív jste museli držet hubu, pisálkové.“

Na lavičce děda povídá: „Na co myslím? Holenku, na to už jsem starý. A co vy mladí?“

„Jsme moc mladí,“ odpověděl jsem.

„Co tomu říkáš, Jane Masaryku?“

Otočil se a usmál se: „Znáte tenhle vtip? V jednom městě žil Čech, který nikomu nic nezáviděl...“ A květinu si uložil ke spánku.

Kolem pochoduje Švejka: „Poslušně hlásím, pane feldkurát, že jsem zase ožralý jak prase.“

A něco vám prozradím:

Češi znovu jak otroci bijí o mříže.

Remízky

Remízky české. Hezké jste. Hezké. Zaječí útulek uprostřed polí. Hrazená

města koroptví. Symboly klidu. Uprostřed polí remízek a k němu klikatá cesta. Modré chrpy a rudý mák. Polibek skríváncí. Houslí tón. Koncert pro tuláky. A vdechneš oblohu. Omámený prachem obilí, dáš slunce pod hlavu. Mámivý sen léta. Ale jen na chvíli. Cesty návratů tě strkají. K nádraží. K domovu. A nakonec tma spolyká všechna okna paneláků.

„Neberte nám remízky!“ Stojím uprostřed polí s transparentem, kde už nikdo nechodí.

Život mne oklamal

a to bolí

Srdce mé rozříznul a posypal solí.

Pláčí sůl a vyplakat se nedá.

Lži pokrývají příběhy, jak hory sních.

V Orli mlhovině se směje

sperma vesmíru Hubbleovu teleskopu.

Letíš pravdě vstříc?

Pokloň se, blázne! Stůj, vteřino!

Nikdy se nezastaví.

Co ti zbývá?

Nezastavuj vteřinu, ale kráčeš s ní.

Raději pošli teleskop do svého srdce.

Stopy

Vlastislav Toman

Plzeňská ohlížení

Plzeň jsem opustil jednoho nevládného listopadového dne roku 1951, abych dva roky sloužil vlasti. Předpokládal jsem, že se pak vrátím a nastoupím jako redaktor do filiální redakce deníku Mladá fronta, kde jsem se už tři roky přiučoval novinářskému řemeslu. Od dopisovatele jsem to dotáhl na externího zpravodaje

a před několika měsíci mi Ludvík Mištera, šéf filiální redakce, nabídl, abych šel do Fronty pracovat. Musel jsem bohužel odmítnout – přece jen, byť napotřetí – musel jsem nastoupit vojenskou základní službu.

Ani jsem nevěděl kde, takové to bývalo v oněch dobách utajení.

Vlak opustil tehdejší Gottwaldovo nádraží a zamiřil na československou kolej obkružující Petrohrad, Božkov a Lobzy, aby mě Koterovem definitivně odpoutal od Plzně. Ohlížel jsem se oknem vlaku zpátky a vzpomínal, co všechno jsem tady za těch dvaadvacet let prožil. Připomínal jsem si místa našich her – Chvojkovy lomy, hřiště Sokola V., lodičky na Radbuze u Staru a v Doudlevcích nad jezem, říční břehy pod Skalkou na Slovanech, Homolku, ale i Lochotin, Bolevák...

V době, kdy nás okupovalo hitlerovské Německo, jsem byl žákem Masarykovy obecné školy. Do měšťanky jsem chodil v Houškově ulici, a tak trochu se štěstím – díky brýlím a slabší „tělesné schránce“ – mi okupanti dovolili dělat zkoušky do elektrotechnické průmyslovky na Borech. Se štěstím jsem přežil v roce 1944 nasazení na borském vojenském letišti a pak ve Škodovce, i tragický dubnový noční nálet (1945) na plzeňské nádraží. Pár zatoulaných bomb spadlo na Nepomuckou třídu. Náš dům, byť silně poškozený, zůstal stát.

V roce 1948 jsem odmaturoval na průmyslovce a nastoupil do doudleveckého závodu Škodovky jako konstruktér. Brzy se však ukázalo, že celé mé studium bylo jakýmsi klukovským omylem, které mělo jen jeden klad – nešel jsem za okupací do učení na kdovíjaké řemeslo. Sedět za rýsovacím prknem a ničít si dál už tak slabé oči, to nebylo mým celoživotním cílem. Až Ludvík Mištera mi hodil záchranný kruh, když jsem jednou – jako obvykle – přinesl do redakce nějakou zprávu o činnosti naší svazácké skupiny. „Vlastiku, ty přece dokážeš takovou zprávu napsat sám!“ vyběhl mě a já začal psát nejen zprávy, ale učil se dělat rozhovory, reportáže a v roce 1948 mi v popu-

lárním týdeníku Vpřed vyšla první povídka.

Byly však i jiné vzpomínky a jiné činnosti. S Vaškem Šteklm, kamarádem už od třetí obecné, jsme se stali zakládajícími členy místní skupiny Českého svazu mládeže na Petrohradu. Celých šest let od konce války až do mého tehdejšího odjezdu bylo zaplněno zážitky ze života svazácké party. Měli jsme kulturní soubor, hráli divadlo, jezdili na výpravy a výlety, dělali kulturní i pracovní brigády, randili se svými prvními láskami, na Slovanech budovali klubovnu. Vrcholem našeho pozdějšího snažení byl vznik Divadla naší doby (DND) s rekreačním střediskem u Stříbra ve mlýně na Kladrubském potoce.

Kdoví, jak daleko už jsme byli od Plzně, a já si stále přebíral svá ohlížení na léta minulá. O budoucnosti, která přijde, jsem neměl ani sebemenší potuchy. Skončili jsme v Písku u spojovacího praporu velitelství sboru. Nejen já, k mému překvapení i můj spolužák ze třídy z průmyslovky Míra Taubr. Jak se záhy ukázalo, bylo tu z Plzně a jejího okolí odvedenců víc. A o rok dříve sem narukoval i jeden náš bývalý spolužák, dokonce už desátník a instruktor. Ted' pan, vlastně soudruh Důležitý.

Za jeden a půl roku služby u píseckého spojpraporu jsem se do Plzně vrátil jen jednou a nakrátko. Setkání s několika kamarády, to bylo jen krátké ohlížení na společně prožívaný čas. Mé návraty do rodného města začaly až s „přestupem“ v květnu 1953, kdy jsem se stal redaktorem kultury a osvěty ve vojenských novinách. Byla to Švandrlíkovými Černými barony proslavená Rudá zástava.

Kam myslíte, že vedla má první služební cesta? Jistě. Do Plzně. Vstoupil jsem jako vojenský novinář do míst, okolo

nichž jsem dříve chodil jen bez zájmu. Kasárna Pětatřicátníků, na Slovanech, na Borech, cvičiště...

Objevil jsem však i nový pohled na Plzeň, vlastně musím říci na věž bartolomějského kostela. Až dosud jsem se totiž z cest mimo město kupodivu vracel jen vlakem. Teď jsem měl šanci přijet služebním autem, a tak jsem si začal vychutnávat ten báječný pohled na věž od Ústředního hřbitova. Konečně jsem se na vlastní oči přesvědčil, že všechny hlavní cesty do Plzně jsou zaměřeny na ni. Na tu sto dva metry vysokou „měsíční raketu“ Saturn. Tohle pojmenování jsem věži dal až o pár let později. To jsem už pracoval v redakci časopisu ABC mladých techniků a přírodovědců a připravoval články o kosmických letech. V dobách, kdy se Američané chystali k letu na Měsíc, zveřejnili i údaje o raketě, která je tam měla dopravit. Tak jsem si Saturn představil jako ke kosmickému letu startující plzeňskou věž! Právě tak byla ona raketa vysoká! Samozřejmě, že jsem na věži byl jako kluk a nejednou. Byl to zážitek, jaký se nedá srovnat s žádným pohledem z vrcholku hory. Jak do kraje, tak – a o to víc vzrušující! – přímo dolů k úpatí. A naopak – do kraje přímo k Radyni a Krkavci či Chlumu s jejich rozhlednami.

Kdepak bych tehdy ve svých klukovských snech uvažoval o tom, že budu žít a pracovat jinde než v Plzni. A přece se ze mne stal Plzeňan bydlící v Praze. Tak mě po další léta brali mnozí z mých zdejších přátel a známých. Ke kdysi Černé Plzni, dnes přece jen ne tak zakouřené,

jsem zůstal přimknut mnoha pouty. Na Radyni jsme měli v roce 1959 první sraz se čtenáři ABC, za pár let se konal další u rozhledny na Chlumu a i jiné byly v západních Čechách.

V Plzni mi vyšla první kniha Objevení Sluneční země, motivovaná příhodami z již zmíněného rekreačního střediska u Stríbra. A můj klukovský zájem o palné zbraně, vyvolaný známou sbírkou z městského muzea, jsem proměnil v druhou knihu Příběhy psané střelným prachem. Příběhů jsem však napsal mnohem víc.

Snad nejvíce se mé prožitky kluka z Petrohradu a ze Slovan (kde jsme bydleli po válce) promítly do kreslených příběhů-komiksů s názvem Strážci. V šesti ročnících časopisu ABC jsem se svými klukovskými kamarády prožíval návraty do plzeňských ulic a čtvrtí i širokého okolí mého mládí. Škoda jen, že se toho – až na Zdeňka Vřešťala – nedožili.

Ale i dnes se občas v mých příbězích objeví zmínka o Plzni, jindy je třeba hrdina z Plzně daleké budoucnosti. Zatímco já se snažím při svých návštěvách vnímat změny, kterými město i okolí prochází v současnosti. Ne všechny mě těší, to přiznávám. Ale jiné vítám. Jako třeba parky pod muzeem až k divadlu a dále okolo historického jádra. Víím, jak jsme si podle nich při pohledu z věže kostela představovali Plzeň v dávných dobách. Rád bych se někdy ještě tam nahoru vypravil. Jen si nejsem jist, zda s osmi křížky na hřebetu tu výšku zvládnou. Kdykoli jdu přes náměstí, aspoň o tom přemýšlím. Fakt, a vážně!

Lucie Altmanová

V převlečení za rybářku

Vášně na inzerát

I. Prostitutka

Výměnou za svůdný knoflík
poskytuju lukrativní polibky
plus světaznalý podpatek

II. Studentka mezinárodních vztahů

Najde se tajemnej kominik
jemuž jsem kradla saze místo lásky
včera po půlnoci u tašek?

III. Kvalifikovaný alkoholik

Vyměním účtenky z putyk
za kypré a vychlazené dvanáctky
luštitelům naději v básni z čárek

IV. Doktorka práv

Nabízím sličný zákoník
někomu do paragrafové sbírky
za nemalý penízek
lásku

Pro milovníky netradičních večerů

Po diskretním setmění
jsme chlastali zelenou u Vltavy
bez cudných manévrů
za poslechu žabích symfonií
načrtnutých podle halucinogenních not

Šlukovala jsem
všudyprítomnou melancholii
zatímco ses houpal v natržené síti
do které tě jednou měsíčně chytám
v převlečení za rybářku

Opejkali jsme vážky
po vzoru bezdomovců
Pak jsi mlčky zmizel
aniž bys mi ukázal
jak dlouhou máš čaru lásky

Princ z pendreku

Nevyhaslá cigareta se tiše kroutí
v karmě rozbouřené louže
uprostřed mramorové noci

Vedle se schovává zhýralá růže
odhozená jednou z milenek
prince z pendreku

Dědeček kolem klape holí
a vybírá slaný cukroví z minulý sezóny
co už nikdo nehledá

To aby mu zbyly aspoň zuby moudrosti

Zvířátková

V útrokách mořských vln pomlouvám racky
kvůli strašidelnému třepotu jejich křídel
který mi bezostyšně krade klobouky iluzi

Nerada počítám na dalmatinech puntíky
To radši babičce otrhám plevel
nebo ti vyleju do vlasů mléko kozí

S oblibou zvu na večere sladkovodní rybky
Zábrany vyplivnou ze svých hrdel
před odvážným placákem do polévky
hovězí

Za únos labutí sázím facky
kousavé jako přeměna pokušení v popel
které nad ránem záhadně mizí

Často vyhledávám oční kontakt s jezevčíky
když mám choutky na smutnou koupel
bez pění nakažené od svých krizí

Lucie Podlipská

Já husa

De ecclesia

Viděla jsem pána na kříži.
 Zchudlé tělo, lice vpadlé.
 Možná ne mocný?
 Určitě bezmocný.
 Vtisknout dlaně do jeho chtěla jsem své.
 Ale co bude dál, mě tíží.
 Rozkol církve?
 Upálení světce?
 Inkvizice?
 A čím to skončí?
 Anem?
 Promiňte, ministranti!
 Amen.

Africký úsměv

Chtěl jsem psát o lásce.
 A napsal jsem:
 Trápím někoho, se!
 Přemýšlím. Je to jen sen?
 Jsem král v říši slov.
 Ale s tebou ztrácím moc,
 Jsi mák.
 Jsi mág.
 Jsi mé opium.
 Všechno se vzdaluje,
 těžce definuje,
 ztrácí hranice.
 Prostý dealerův um.

MDMusA

Krásná. Barevná. Neonová. Americká
 coca.
 Sto osmdesát metrů psychedelických
 do(letů).
 Sen každého feťáka.
 Dokonalá ochablost až do konečků prstů.
 Až do mozkových podvěsků.
 A co mi říkal roztomilý obchodník
 Zbushek?
 „The game is over.“
 Přijde peklo abstáků a odvykaček?
 Ne, pro Bushe, ne.
 A co nějaká jiná, lepší droga?
 Třeba Usáma.
 Husajn.
 Husama.
 Já husa.
 Pivo.
 Pivoňka.
 Bohatě by mi stačila dvanáctka.

Letní

Je slyšet vlak,
 ve vzduchu cítit voda.
 Léto šimrá v nose -
 alergia.

Pax iiscum – Klenčí pod Čerchovem III.

Jindřich Jindřich (1876-1967), absolvent Učitelského ústavu v Soběslavi, byl prost ctižádosti reprezentovat Chodsko jako spisovatel. Po Janu Františku Hruškovi se snažil nepovšimnutou oblastí hudby i dalšími národopisnými detaily doplňovat panorama chodské monumentality. Osm svazků Chodského zpěvníku shromáždilo materiál, který předčí soubory Ludvíka Kuby, Čeňka Holase, Otakara Zicha – jde o 511 textů s 71 nápěvy. A to zůstává v rukopisu devátý svazek – „daremný písničky“, které v souladu s obrozenskou tradicí nechtěl vydat, neboť by údajnou obsceností narušovaly představu křišťálově průzračných mravů venkova. Do tří částí rozvrhl materiál celoživotního díla Chodsko. V redukované podobě vyšel jeden svazek. Jindřichu Jindřichovi velmi záleželo na Chodském slovníku. Chápal jej jako protějšek proslaveného slovníku Hruškova. Nejde ovšem o slovník v přísném lexikografickém pojetí. Dílo letos vyšlo přičiněním pedagogů Západočeské univerzity v Plzni Zbyňka Holuba, Heleny Chýlové a Marty Ulrychové. Blanka Psutková v úvodu vzpomněla na obrovské úsilí svého otce Josefa Kotala, který slovník sestavoval z Jindřichových útržkovitých poznámek a zápisků na papírcích. Jindřich Jindřich se na rozdíl od Hrušky zaměřil také na shromažďování svědectví o hmotné kultuře. Proto má jeho muzeum například unikátní sbírku obrazů malovaných na skle, nádobí, doplňků krojů... Desítky let vše získával, kupoval, vyhledával. Nadšení převažovalo nad úvahou školného etnografa. Tím Jindřich nebyl. Nicméně zaujetím a obětavostí vyrovnával tento hendikep.

Jako skladatel se mohl spolehnout na absolutní hudební sluch, klavíristickou zručnost a roční soukromé studium u Vítězslava Nováka. Vynikají cykly jeho písní, klavírní skladby, sbory. Do rozsáhlejších orchestrálních partitur nezasahoval. Proslula jeho koncertní sólová čísla i doprovoděcká citlivost – mnohokrát

tak vystupoval s Emou Destinnovou nebo Emilem Burianem. A samozřejmě v Domažlicích nebyl v meziválečném období kulturní podnik, jehož by se nezúčastnil jako doprovoděč (mimo jiné s klavírním výtahem zasedl za nástroj, když se domažličtí ochotníci ujali na počest Jaroslava Vrchlického jeho melodramatické trilogie Hippodamie), sólista nebo komorní hráč.

Dalším folkloristou byl Jiří Kajer (1904-1969). K Chodsku ho připoutalo nejen učitelské působení v Postřekově, ale i slečna Marie Hrubá, jeho pozdější manželka, dcera známého postřekovského vypravěče. Na plzeňském gymnáziu ho učil J. F. Hruška. Byl nadšeným dudákem, v Postřekově založil a vedl dvacet pět let Kajerovu dudáckou muziku i taneční soubor. Zajížděl sem z Plzně, kde byl ředitelem Základní školy na Jiráskově náměstí a posléze pracovníkem Městského domu pionýrů a mládeže. Pro začínající dudáky napsal Školu na dudy. Chodskou píseň popularizoval i v rozhlase. Literárně zpracovával chodské pohádky. I zde ho zaujaly dudácké motivy – Vo kouzelných dudách. Dospěl i k pohádce autorské v příliš aktualizovaném Jirkovi dudákoví. Pokus o román (Marjána) s tematikou průjezdu Alexandra Vasiljeviče Suvorova Klenčím zůstal v rukopise u několika kapitol.

Soutky připomínají památku dalšího malíře Chodska – Jana Šebka (1890-1966), ale také regenschoriho klenečského kostela, autora osmi vánočních mší, České a Glagolské mše, Jana Kadlece (1913-2002). Kadlec napsal paměti, snad jejich rukopis zůstal uchován v rodině. Jsou totiž cenným vhladem do životních osudů a náhledů příslušníka středostavovské vrstvy. Vyličily osudy okresního soudce, propuštěného v padesátých letech – odmítl účast v procesech, podnikového právníka, věřícího křesťana, vzdělané, kultivované osobnosti chápaní a přiléhavě glosující peripetie doby. Skromný autor pro ně ne našel a také nehledal nakladatele ani sponzora.

Viktor Viktora

Kritika literární je i duše, i dílo

Teprve z medailonu autora, který pochází z pera Radima Kopáče (mj. též editora knihy), jsem se dozvěděl, že Vladimír Novotný je také utajeným básníkem. Jeho umělecké aspirace bych nicméně odhalil už po několika stránkách (či dokonce větách?) souboru kritických úvah, recenzí a doslovů, jež pod názvem Ta naše postmoderna česká letos vydalo pražské nakladatelství PROTIS (194 s.).

Čtenáři, pravda, nemají možnost sledovat autorovu dikci, jeho gesta a pobavený úsměv tak, jako se to poštěstilo těm, kdož s Vladimírem Novotným sdíleli prostory téže literárněvědné konference. V textech však zůstává jemná, sotva znatelná a přece podstatná ironie (nad níž si vzpomenu Durychových esejů z knihy Ejhle, člověku!), vyvěrající často ze slovních paradoxů, práce s jazykem (neštitíci se ani básnických etymologií) vedoucí k prohlubování a zpřesňování výpovědi, umné rytmování textu (zpráhledňující dlouhá souvětí) nebo obraznost až básnická.

Miním, že pisatel chtěl, aby se jeho čtenář bavil stejně, jako se on sám bavil četbou, domýšlením a hodnocením zkoumaných děl. A dovolává-li se pak Šaldy, činí tak také proto, že se ve svých metaliterárních textech vpravdě dopouští šaldovského předpodstatňování literatury.

Vyčítat by snad bylo lze toliko to, že si Novotného umné piruety vystačí místy bez podnože textu; anebo že se pro nezasvěceného čtenáře mohou stát nesrozumitelnými (zejména tehdy, chybí-li tomuto opora textu primárního): „Jeho bizarní a burleskní pluralita se ve Spasu stává stále průkaznějším společným jmenovatelem, neboli svébytnou nadčasoprostorovou základnou veškerého nekonečna a vskutku ani nekončícího prozaikova vyprávění, vycházejícího z postulátu mnohadimenzionálního nekonečna našeho světa a směřujícího ke kosmické vizi lidského společenství, tedy k vizi opět nápadně nekonečné a ještě nápadněji nevyslovitelné.“ Ještě

mne napadá, zda by tohle nešlo říci jednodušeji; za první však následuje druhá z otázek: A byl by to pak ještě Vladimír Novotný?

Charakterizuje-li autor knihy v jejím názvu inzerovanou postmodernu (v rozhovoru s Radimem Kopáčem, který byl připojen namísto doslovu) takto – „Miním, že v této nejnovější literární filozofii jde v první řadě o mnohotvárnou symbiózu rozmanitých narativních postupů, pokaždé ale také o svébytnou reflexi stavu společnosti a civilizace – a tato reflexe nejčastěji nabývá ironizující či dokonce tragigroteskní podoby“ –, snáze pochopíme motivaci například toho, proč exhorta o Kahudově Technologii dubnového večera vychází z klasických narativních postupů (včetně užití digresi a pointy), nebo proč se zkoumání posmrtné vydaného konvolutu Oskara Ryby podobá téměř jakési detektivce (postupující od traktování indicií a vyslovování hypotéz k vyvození závěru). A zase! V brilantním rozboru Temné lásky Alexandry Berkové si povšimneme, jak se Novotný snaží myslet nejen na dílo, ale skrze dílo o mnohém – a skrze toto mnohé se navrací zpět k dílu: jiný k jinému. Jedině takto lze shledávat vazby mezi fiktivním světem literatury a světem za jejím okrajem, v němž žije a jež do díla (skrze jazyk) předpodstatňuje jeho tvůrce (ale i recenzent, čtenář).

Jako kritik je pro mne Vladimír Novotný strukturalistou (všímajícím si, jak je to uděláno), fenomenologem (pro nějž je čtenář nezbytným doplněním autora), kritikem impresionistickým (i kritika je tvorbou – tvorbou uměleckou!) a moralizujícím (neboť literatura se neděje ve vzduchoprázdnu).

Oblibujícím si díla nelehká a autory všelijak zapeklité; aniž činí sebemenší úlitbu čtenářské popularitě toho nebo onoho. Daleko spíše nás učí hlubinně číst i věci nesnadné; neboť pravé poklady skrývají se v temných slujích. Na rozdíl od nás je však na takovou cestu dobře vybaven: obšírnou znalostí literatury domácí i cizí, školením literárněhistorickým a obecně historickým (Novotný je původním zaměřením rusista a historik), povědomím o umění filmovém (svoji publikační

dráhu začínal přece jako filmový recenzent), divadelním a výtvarným. Lehce je mu pak vřaditi opus druhdy neodekadentní do širšího kontextu: „Taktéž vypravěč je víc než bytostí z příslovečného masa a kostí, jakýmsi kultivovaným a nadobyčej bystrým slepencem beardasleyovské karikatury a leptu Féliciena Ropse.“

Mohu-li Té naši postmoderně české... něco vytknouti, tedy poněkud vnějškově mechanické řazení textů podle příjmení pojednávaných tvůrců (a je na čtenáři, aby vyhledával souvislosti podstatnější); a snad i to, že si Novotný své účty s (Kritickou přílohou) RR nevyřizuje přímo, ale skrze kritiku knihy Vieweghovy – a navíc v narážkách, jimž jsem (nejsa natolik encyklopedicky vzdělán jako pisatel) ne vždy porozuměl.

Sluší se nicméně říci, že jsem knihu dočítal pobaven, a potěšen. Kromě osobitého autora stylu také tím, že si Novotný – a to v českých luzích a hájích věru nebývá zvykem – umí vážit svých předchůdců a soupeřů. Jmenovitě např. Dobravy Moldanové (nestálo by za to její kritické práce z 60. let 20. století sebrat a vydat!?) či Aleše Hamana. Ironie totiž, není-li provázena noblesou, bývá slepá.

Ivo Harák

Fenclova nekonečná psychoterapie

K dokonalému mladému muži patří cigareta jako k velbloudovi hrby – o tom se nás snažili přesvědčit už Šimek s Grossmannem. Staropřizeneckého spisovatele Ivo Fencla si zase nedovedeme představit bez jeho věčné múzy Iwany. Pro ty, kteří snad onen příběh ještě neznají – pan Fencl kdysi zahořel láskou ke krásné, leč zadané poštovní úřednici Ivaně. Ta ho duchapřítomně odmítla, čímž si zajistila doživotní účinkování ve většině spisovatelových próz. Ani jeho poslední kniha *Američan zemře v Brdech* (Plzeň, NAVA 2008) není výjimkou.

Dnes nebudu rýpat do grafické sekce nakladatelství, obálka totiž vykazuje mnohem

menší míru obludnosti než obvykle. Co mě ale přivádí v úžas, a bohužel pro Navu ne němý, je fakt, že soubor povídek vychází v edici Krimi příběhy. Na této knize je totiž „krimi“ maximálně její titul. Chápu, že Fenclov smysl pro výběr vhodného názvu může člověku poněkud zamotat hlavu – nad významem Smí zůstat, Kynžvart přemyslím dodnes a Zabiju Putina v Karlových Varech jsem již na stránkách Plže měla možnost pohanět. V textu se to sice hemží mrtvolami, ale dovolím si tvrdit, že o krimi příběhy rozhodně nejde. Bolelo by přesunout knihu například do rubriky Česká beletrie? Ekonomicky určitě. V této honosně znějící edici by si totiž NAVA nemohla účtovat sympatických 79,- Kč za kus a určitě by přišla i o nemalé procento kupujících, kterým nejde ani tak o kvalitní literaturu jako o ukrácení dlouhé chvíle četbou levných detektivek.

Ale k jednotlivým povídkám. Z prvních řádků titulní *Američan zemře* v Brdech se zdá, že půjde o špionážní kousek plný tajných agentů a vládních spiknutí. Chyba lávky. Po nadějně první stránce totiž autor sklouzává k osvědčeným, byť tisíckrát ometým motivům. Láska k Ivaně („Kolik let jsem ji už vídal lítaje z práce do práce, jak dlouho s ní měnil nezávazné pozdravy a věty, jak dlouho jí nosil drobné dárky, ani už nevím, ale od jednoho slunného dne se mi už jenom nelíbila, začalo to být víc, zamiloval jsem se nebo co, a protože byla vdaná, představoval jsem si naivně, že s nimi budu moci kamarádit...“), Ivanino odmítnutí, snaha sblížit se s jiným párem („...toho slunného odpoledne jsem tam S NIMI stál a poštilte věřil, že pocity přetrvají navždy. Viktorie, Richard, zrovna jako Ivana, Ivan, a nezáleželo na tom, že přicházeli až z druhého konce světa.“), a to vše v kulíšách kynžvartské přírody. Je až s podivem, že se Fenclovi s hlavní myšlenkou podaří nejen proklíčkovat tímto balastem, ale navíc stvořit i něco alespoň trochu smysluplného.

Ani v druhé povídce *Sešla* jsem se s Lorenem si od Iwany neodpočineme. Jako reportérka Záhrobního posla pátrá po spisovateli a ve volném čase psychopatickém vrahovi bez motorové pily Lorencovi. Autor zde už po-

několikáté recykluje téma muzea voskových figurín. S výsledkem však ještě není spokojen, takže v příští knize se pravděpodobně dočkáme i nové verze. – Hvizdající chatrč je poněkud uměle natahovaná povídka, která se celkem se ctí zúčastnila jedné literární soutěže. Tentokrát vám budou povědomá jména hned dvou hlavních hrdinů – jsou jimi Ivana a Ellery (postava ze Světla na konci jeskyně z výboru Zabiju Putina...). – Dojem z vcelku dobře napsané povídky Sedm korun kazí skutečnost, že ji autor ukradl E. A. Poeovi. A sám se udal, když nechal Lorence, aby s knihou Dobrodružství Arthura Gordona Pyma mával čtenáři před nosem. – Zločinný život Ellery Harkinse je typicky fenclovská taškařice, parodie na spiritistické seance v hlavních rolích s Lorencem, Ivanou a duchem Elleryho. – Text s krkolomným názvem Právě to, co se stát nemůže je nejen katastrofická, ale i naprosto katastrofální sci-fi o mimozemských žábách, nepokryté čerpající z Wellsovy Války světů, kterou Fencel napsal už ve svých devíti letech. Ne že by vás to při čtení nenapadlo...

Další v pořadí je nejlepší povídka souboru a podle mého názoru i celé Fenclovy spisovatelské kariéry, stoprocentně autobiografické Pronásledování paní Ivany. Autor se nechal slyšet, že „pouze mě daleko hlubší emoce se mi nepodařilo úplně zachytit, natož pak ty Ivaniny a Lud'kovy“. Ještě že tak, jinak bychom byli svědky další uslzené lamentace, do níž se rozplízlá už nejedna Fenclova snaha o sepsání jeho životní tragédie. Co se stane, když příliš zamilovaný snilek zjistí, že se jeho dříve nedostupná životní láska rozvedla, si prostě musíte přečíst. – Konečně za mámou je pak mile naivní vyprávění dvanáctiletého chlapce o výletu na folkový festival.

Ivo Fencel není špatný spisovatel. Má nápady, a pokud zrovna ne, přečetl toho mnohem víc než běžný smrtelník, takže pro něj není problém nenápadně si něco od kolegů „vypůjčit“. Ovládá umění efektní tečky a umí být i vtipný, i když tím svým zvláštním způsobem. Píše hodně a s vynálezem internetu, který mu umožňuje předat článek čtenářům v rekordně krátké době, téměř není dne, aby

se na síti nějaký nový Fencel neobjevil. A když už ne celý článek, přidá alespoň krátký komentář. Takový Neviditelný pes (www.neviditelnypes.lidovky.cz) se pod tíhou jeho textů začíná pomalu, ale jistě materializovat. A to je problém, Fencel se totiž neustálým chrčením nových prací umělecky vyčerpal.

Spisovatel kdysi řekl, že své psaní bere jako terapii. Na místě je zamyslet se nad úspěšností takové léčby, uvážíme-li, že Fenclovo hlavní trauma odmítnutí Ivanou Č. z Mačáčkovy ulice je záležitostí třináct let stará. A bez ohledu na to, jak moc se autor snaží Ivanu ve svých textech ponížít („A co, stejně je hloupá... Měla letní šaty, vlastně dost laciné, a já si znovu uvědomil, že už taky není nejštihlejší – ani nejmladší.“) a kolikrát ji nechá brutálně zavraždit, Ivanino téma zdá se být věčné. V tom mi autor připomíná pubertální divenky, které sní o svém vyvoleném a vymyšlejí si stále nově a nově situace, jež v myšlenkách se svým milým prožívají. Rozdíl je jen v tom, že ony dívky z takového snění brzy vyrostou.

Fencel často vychází ze svých vlastních zážitků. Jednu příhodu ale zpracuje několikrát a použije ji v různých textech, takže čtenář nabude dojmu, že tohle už rozhodně někdy četl. Neustále opakování motivů pak podporuje i fakt, že autor projevuje až zvláštní nechuť vymýšlet postavám jména. Většinou se tedy setkáváme jen s Lorencem, Ivanou a v poslední době i s Ellerym. Je Lorenc pracovník na poště, v tiskárně, Lorenc spisovatel, vrah, spisovatel a vrah, asistent světového detektiva, Lorenc dobrodruh. A co má společného Lorenc spisovatel a vrah s Ellerym spisovatelem a vrahem? Nebo s Ellerym podivínským spisovatelem, s Ellerym dobrodruhem? Ještě že Ivana je obvykle líčena jen jako krásná brunetka hodná zbožňování.

Není mi jasné, na co pan Fencel při sestavování této knihy myslel, i když si tipnu, že to začíná na I. Pokusil se nás nejen unudit k smrti svou špatně léčenou posedlostí, ale nakonec vybral takové povídky, z nichž většínu už publikoval na internetu. Pro příště by

tuto práci měl nechat svým moudrým rádčům, určitě by našli spoustu vhodnějšího materiálu.

Dagmar Kuncová

Zpětné zrcátko

Úzkost je rozkoš

„Rovigo – 48 000 obyvatel, hlavní město provincie Polesine ležící mezi Pádem a Adiží. Zajímavé náměstí Piazza Vittorio Emanuele a na něm Palazzo Municipio a obrazárna Pinacoteca dei Concordi s obrazy malířů benátské školy – Tintoretta, Tiepola...“ Tolik Průvodce Itálií. Přiznám se, že jsem o tomto městě v životě neslyšel asi jako většina z vás, ale velmi radostně jsem byl překvapen, když jsem obdržel od místního nakladatelství Ponte del Sale pozvánku, abych se zúčastnil literárního festivalu. Název nakladatelství se dá přeložit jako Solný most, případně jako Solniční (a jsme jako by v Brně, kde je ulice Solniční). Asi se zde v Rovigu po mostu vozila sůl převážená bohatými kupci. Nakladatelství vede básník Marco Munaro, mj. autor básnické sbírky Sei e dieci (Šest a deset). Tohle nakladatelství už vydalo knihy jako Od Rimbauda k Rimbaudovi, Ortiche (Kopřivy) – z francouzštiny přeložené básně autorky Venus Khory – Ghata, a co je pro nás Čechy významné – Alfabeto vivo (Živá abeceda) od muže jménem Comenius, což je samozřejmě náš Jan Amos Komenský, publikace je vyvedena v nádherné grafické úpravě a ve skvostném knihařském provedení. Vyšly zde i básně slavného polského básníka Zbigniewa Herberta (1924 – 1998), přítele nositele Nobelovy ceny Czesława Miłosze, který Herbertovy věci překládal do angličtiny. Herbertova sbírka z Ponte del Sale se jmenuje Rovigo, protože polský básník tu krátce pobýval a napsal stejnojmennou báseň jako hold tomuto městu. No a překvapení největší:

nakladatelství Ponte del Sale vydalo v překladu Antonia Parenteho výbor z díla českého prokletého básníka Karla Šebka Guarda nel buio, com e variopinto, který už česky vyšel roku 1996 v brněnském nakladatelství Host. Knihu uspořádal a doslovem opatřil Jan Nejedlý (česky se jmenuje Divej se do tmy, je tak barevná), předmluvu „vytvořil“ Pavel Řezníček a vzpomínky na Karla Šebka, zvaného „parašutista poezie“, zaznamenala jeho ošetřující lékařka Eva Válková z psychiatrické léčebny v Dobřanech. Sluší se poznamenat, že básník Šebek je třináct let neznámý: prostě se jednoho dne ztratil a nikdo neví, kde je.

Samotný festival poezie probíhal celý červen, a to každou neděli v přírodním divadle ve městě Adria vzdáleném 30 km od Roviga. Jednu neděli tu „panoval“ již zmíněný Zbigniew Herbert, další den sváteční tu zněla poezie provincie Furlánska, jednou tu zase byl večer, který se jmenoval Bestia magnifica, a naposledy pět set (!) diváků uslyšelo poezii Karla Šebka. Večer zahájil starosta města Adria – a v tu chvíli jsem si vzpomněl na těžký život Karlův plný depresí, úzkostí a četných pokusů o sebevraždy; vždyť je to básník, který je autorem slavného výroku: Úzkost je rozkoš. Škoda, že nebyl přítomen velkolepému ocenění jeho celoživotní básnické činnosti. Po zasvěceném úvodu Antonia Parenteho vystoupil jsem se svými úvahami o tomto českém prokletém básníkově, a protože se proslychá, že se Šebek ukrývá někde v Evropě, vyzval jsem od mikrofonu zmizelého básníka, aby se dostavil na pódium. Nedostavil se: v kraji Benátek a Padovy tedy není!

Po doznění Šebkovy poezie jsem ještě předstoupil i já s několika svými básněmi v italštině. A na závěr žáci místní konzervatoře provedli operu Brundibár, kterou její autor Hans Krása navičil za války v Terezíně.

Festivaly poezie v Adrii u Roviga jsou opravdu objevné a v budoucnu o nich jistě uslyšíme.

Pavel Řezníček

Moji ptáci

*Pozor! Nepřítel naslouchá! – ale přátelé?
(André Brie)*

Dlouhá léta si kladu prostou, leč zásadní otázku: co máme s kamarády společného? Jistě: několik děvčat, závist, když spatříme muže s táhlým, hustým, pečlivě pěstěným knírem... Ale o to mi nejde. Rád bych našel onu magickou formuli, zaklínadlo, přesněji řečeno substanci, jež tvoří prazáklad kamarádství. Je vůbec v lidských silách rozetnout ten gordický uzel? Snažím se dopátrat pralátky, podstaty přátelství na život a na smrt. Možná je to něco nepostižitelného, něco zasutého kdesi mimo naši oblast chápání. Možná je to naopak paradoxně něco tak blízkého, tak obyčejného, že nám to defiluje dennodenně před unavenýma očima a jen z nedostatku citu nám to protéká mezi prsty. Možná...

Výchozí otázka zní jasně: Co vlastně o liddech z mého nejbližšího (tj. divadelního) okolí vím? A ještě přesněji: Co podstatného je mi známo o Janu Sojkovi a Davidu Brabcovi? Jsou tito dva přátelé – tak blízcí mému srdci – skutečně těmi, za jaké je pokládám? A pokud nikoli, kým tedy jsou, když nejsou těmi, jakými se zdají být?

Nostalgycky vzpomínám na první setkání s nimi. Bylo to v únoru roku 1992, nebo snad v bufetu Adrie? Maně listuji knihou Kdo je kdo? Sojka – zpěvák, skladatel, textař, pianista, kytarista, houslista. Vydal básnickou sbírku Fracha. To je ovšem nesmysl: sbírka se jmenovala Mrtvým se nenalévá. No nic, jdu dál. Alvala Matko, která nas znas..., věnoval papeži. Potáhl mi snad oči Májín závoj? Pokud vím, tak album věnoval své tehdejší přítelkyni Ivaně a navíc se nejednalo o album hudební, nýbrž o album známek s překrásnými květinovými motivy. Kde je tedy zakopán pes? Ach, má nepozornost: jde o Sojku Stanislawu. Dobře, člověk je tvor omylný, ale právě proto, může se potom spolehnout na slovníky? Tudy cesta nepovede. Snažím se vzpomenout, jaké Janovo gesto, jaká sojkovská věta mi utkvěly nejvíce v paměti.

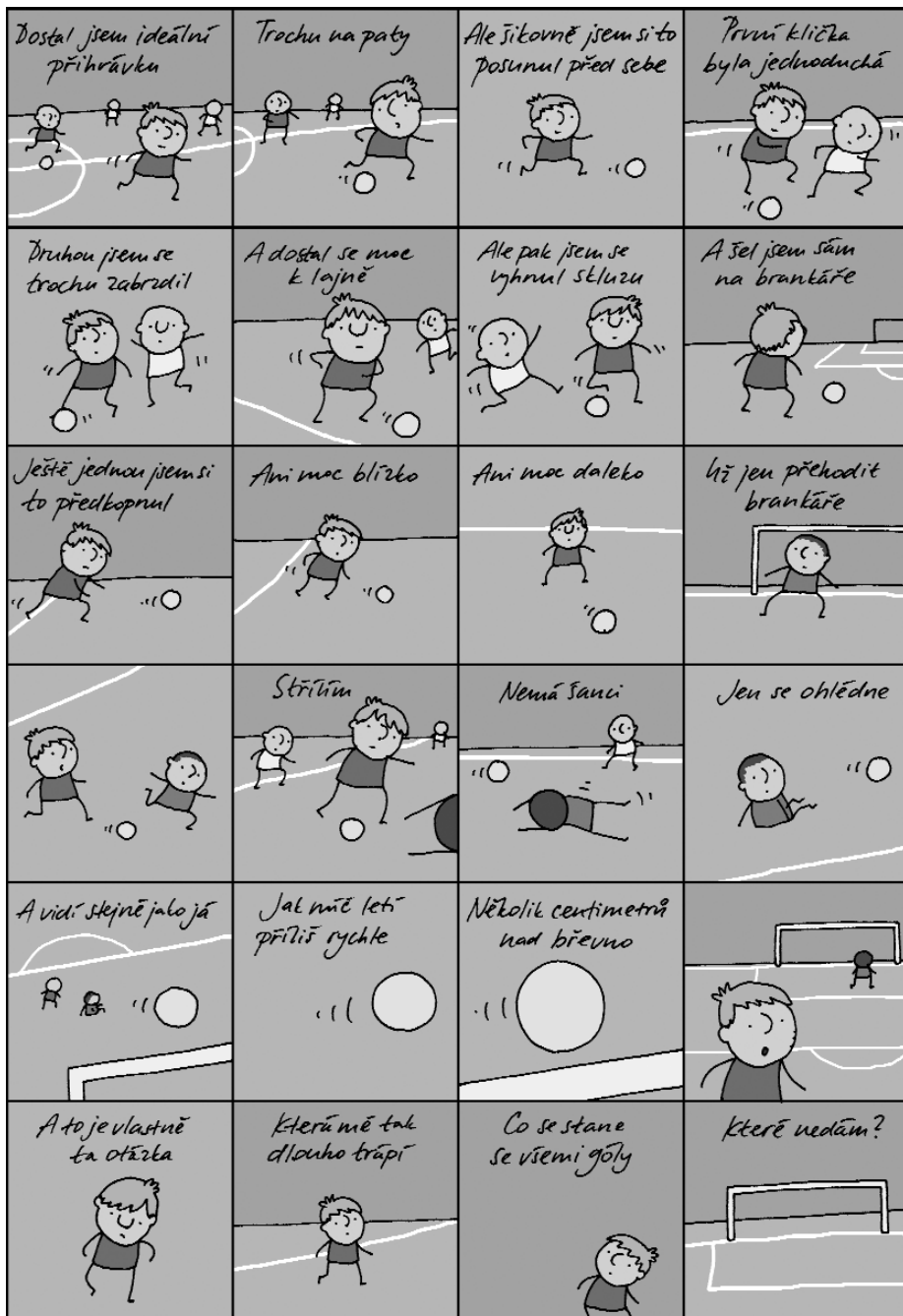
Jednou mi řekl, že si je jist, že nikdy nebude nejlepším spisovatelem na světě. Nevyvracel jsem mu to, ale chtěl jsem ho uchlácholit, a tak jsem mu navrhl, zda by se nechtěl pokusit být alespoň nejlepším čtenářem mých knih, to že by v jeho silách bylo. Budu o tom přemýšlet, odpověděl mi po krátkém zaváhání. Nevím, jak vy, já však tento slib považuji za vrchol, za Everest kamarádství.

A David Brabec? Toho hledat po encyklopediích nemá cenu. Pokud tam vůbec kdy figuroval, beztak už zmizel z jejich stránek do kavárny. Přesto není žádný salonní teoretik, je to muž činu. Vše, na co sáhne, mu kvete po rukama. A to jeho prsty rozhodně nemají parametry prstů pianisty. Přesto muziku skládá tak lehce, jako jini skládají vyžehlené prádlo. Když jde pěšky, tváří se jako v autě. To ženám nesmírně imponuje. David toho sice moc nenamluví (většinou právě pije nebo jí), ale když už něco řekne, dá se to tesat do kamene. Jednou mi uprostřed naší divadelní skeče Jenerálové pošeptal, že urgentně potřebuje slít vodu z brambory. Notnou chvíli mi trvalo, než jsem pochopil, že si musí chtít nechtě odskočit. A v takovýchto šifrách a kryptogramních symbolech mluví v podstatě neustále. Má potom cenu pokoušet se vůbec uchopit jeho praprostavu? Přemýšlím, co je pro něj typické: když se o něm píše (v kladných souvislostech) v novinách, skoupí co nejvíce výtisků, aby znásobil svou radost. Když se naopak o někom jiném (například Janu Sojkovi) píše negativně, nakoupí rovněž co nejvíce čísel dotyčného plátku a čte ještě s o to větší chutí.

Ptám se sám sebe, k čemu jsem v otázce kamarádství dospěl a zda jsem o něco chytřejší než na počátku. Snad je to moment překvapení, pozvání na výšlap z rutiny, objevení nečekaných souvislostí, co mě na mých kamarádech tak fascinuje, co tvoří naše nerozlučné pouto.

Schopenhauer kdesi napsal, že špatné knihy jsou intelektuálním jedem ničícím ducha. Moji kamarádi jsou našťásti zosobněním vzletných knih. Mám zkrátka štěstí na ptáky.

David Charvát

Kruh přátel knižní kultury

vás zve do Polanovy síně Knihovny města Plzně
(B. Smetany 13 – 2. patro)
na své pravidelné večerní pořady

5. 11. – 19.00 – **Cyrano**

Michal Boška v titulní roli muzikálového monodrama v režii Květy Drahouškové,
hudba a klavírní doprovod: Přemysl Zíka

12. 11. – 19.00 – prezentace básnické sbírky

Hana Gerzanicová: Hrozny okamžiků

uvádí Viktor Viktora, interpretace František Juříčka, hudba Jan Pouska

19. 11. – 19.00 - **Vzpomínky na Studenta**

na plzeňský časopis Student v dobách Sametové revoluce
vzpomíná MUDr. Jiří Podlipný, tehdejší redaktor
spolu se svou publikací Listopad 1989 uvádí Miroslav Anton

26. 11. – 19.00 – křest publikace

Miroslav Valina: Kalendář plzeňský 2009 – Kanady pro vílu

uvádí Jiří Hlobil, hudba Vojtěch Kouba, interpretace Milan Plich, patronem publikace je Petr Náhlík

Pozvání Knihovny města Plzně:

25. 11. – 17.00 – **Krišnamurti: U nohou mistrových**

účinkují Alfred Strejček a Jiří Mazánek

27. 11. – 18.00 – **Rudolf Štech – architekt a stavitel**

přednáší: Petr Domanický – Život a plzeňské projekty
Tomáš Hudec – Velká synagoga v Plzni

Pozvání Ason-klubu:

13. 11. – 19.00 – **V zrnku písku vidět svět**

večer poezie mladých autorů (v rámci Dnů poezie)

Připravujeme na prosinec:

3. 12. – 19.00 – křest publikace:

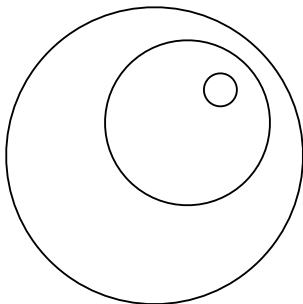
Roman Kníže: Zvolání do mlhy

Noví autoři Plže:

Jan Myslík – narozen 1932 v Plzni. Působil v městské knihovně v Plzni, v 60. letech emigroval do USA. Překladatel z angličtiny, žije střídavě v Praze a v USA

Lucie Podlipská – narozena 1985 v Plzni, kde žije, studuje bohemistiku a psychologii na FPE ZČU

Vlastislav Toman – narozen 1929 v Plzni, kde vystudoval vyšší odbornou školu elektrotechnickou, byl redaktorem řady časopisů (např. ABC). Žije v Praze, je členem Střediska západočeských spisovatelů

V příštím Plži mj. čtete:

Básnickou skladbu Květy Monhartové

Povídky a fejetony Vladimíra Líbala, Miroslava Valiny a Aleny Zemančikové

Studii Naděždy Morávkové o F. A. Horovi

Příspěvky do rubriky Mladý Západ

Šéfredaktor: Vladimír Novotný
Redakce: Jana Horáková,
Helena Šlesingerová
Redakční rada: Vladimír Gardavský, Josef
Hrubý, Bohumil Jirásek, Jan Sojka, Dagmar
Svatková, Milan Šedivý, Viktor Viktora

Adresa redakce:
B. Smetany 13, 305 94 Plzeň
tel.: 378 038 206, 378 038 207
e-mail: horakovaj@plzen.eu,
slesingerova@plzen.eu

Vydávají občanská sdružení Pro libris,
Ason-klub, Kruh přátel knižní kultury,
Středisko západočeských spisovatelů
a Knihovna města Plzně

Obálka, zlom sazby, grafická úprava:
Vhrsti

Vydávání je povoleno Ministerstvem
kultury ČR.
Evidenční číslo periodického tisku:
MK ČR E 13766

© Plž – Plzeňský literární život
ročník VII, č. 11, listopad 2008
www.kmp.plzen-city.cz

Náklad 550 ks
ISSN 1213-9890

Tisk: MK-tisk Miroslav Kratochvíl

Vychází za přispění Města Plzně
a Ministerstva kultury ČR